

“Els EUA volen el domini del món sencer”

L'historiador britànic Eric Hobsbawm ens parla del domini global nord-americà i els seus límits després dels atemptats de l'11 de setembre, de l'amenaça d'una guerra contra l'Iraq i de l'era en què vivim, que ell descriu com l'època dels extrems.

Eric Hobsbawm va nàixer el 1917 a la ciutat egípcia d'Alexandria, en el si d'una família austroanglesa jueva. És considerat com un dels darrers erudits de saviesa d'abast universal i un dels historiadors més influents del nostre temps. Els anys de la seua infantesa els va passar a Viena i a Berlín, fins que el 1933 -l'any en què Hitler va arribar al poder- marxà amb la seua família a Londres. Després de prestar servei a l'exèrcit anglès, i un cop acabats els seus estudis a Cambridge, Hobsbawm va dedicar la major part de la seua carrera a l'ensenyament com a professor d'història social i econòmica al Birkbeck College de la Universitat de Londres. La trilogia sobre el segle XIX que va escriure aquest socialista i historiador fortament influït per Marx és una obra clau de la seua matèria. També va ser un èxit el seu llibre *L'època dels extrems. Història del món al segle XX*, que es va convertir en *best-seller* internacional.

—Professor Hobsbawm, del segle XX, vostè n'ha dit que ha estat el més esferidor i sagnant en la història de la humanitat. Ara, després dels atemptats terroristes de l'11 de setembre i atès, a més, el perill de proliferació d'armes de destrucció massiva, hem de preparar-nos per afrontar un nou escenari de barbàrie de conseqüències encara més greus?

—No. Una guerra mundial és més aviat improbable, tot i que, previsiblement, al nou segle s'esdevindran guerres en què els civils de bell nou seran els que hi duran la part pitjor.

—Els atemptats de l'11 de setembre van comportar un punt d'inflexió històric?

—No, de cap de les maneres. El terrorisme no és pas res de nou. Ací a Anglaterra, per exemple, vam tenir problemes amb l'IRA durant trenta anys. I Espanya encara ha de viure amb les bombes de l'ETA. Nou és, tan sols, el fet que un potent atac estranger haja colpit els EUA. Això ha estat un xoc grandíssim per als americans, que se sentien totpoderosos i invulnerables a tota mena de perills.

—Sí que es pot afirmar, però, que hem d'afrontar també una nova dimensió del terrorisme, oi?

—Val a dir que gairebé tots els grups terroristes han escollit com a objectius, més aviat, unes quantes figures simbòliques individuals, i no provenen pas de matar el major nombre possible de civils. No obstant això, els atemptats de l'11 de setembre no han canviat gens ni mica la situació estratègica i el fet és que els EUA continuen sent tan immunes davant atacs provinents de fora com ho eren abans.

—Davant atacs provinents de fora, potser... I contra atemptats terroristes?

—Els atemptats han provocat un gegantesc trauma a la societat nord-americana. I és que van comportar, a més, una enorme humiliació pública per als Estats Units, perquè els objectius dels atacs en simbolitzaven el poder econòmic i militar. Davant aquesta humiliació, els nord-americans van tenir una reacció força sensible.

—Però no és cert que també ha sorgit una nova font d'amenaques relacionada amb el fet que uns pocs terroristes puguin adquirir armes químiques i biològiques o, fins i tot, bombes atòmiques?

—Els comandos de l'organització Al-Qaida van segrestar els avions amb un parell de navalles. Atènyer o no una nova magnitud en l'escala del terror només depèn de la possibilitat que hi haja alguns terroristes disposats a suïcidar-se.

—Una persona que se suïcida d'aquesta manera, també estaria amatent a fer servir armes químiques o nuclears.

—És clar. Però què té a veure l'11 de setembre amb el perill de proliferació

d'armes? Tot i que s'ha intensificat en els darrers anys, aquest perill hi és del principi dels anys noranta ençà, cosa possible, primer que res, perquè encara va rondant d'ací d'allà tot de material nuclear provinent dels arsenals de l'antiga Unió Soviètica. D'armes, el món n'està atapeït.

—Ossama bin Laden volia aconseguir una bomba atòmica.

—No és pas l'únic a qui agradaria tenir-ne una. Però no calia esperar l'11 de setembre per començar a preocupar-se'n.

—Els EUA, arran dels atemptats, han engegat una política exterior prou agressiva envers potencials promotors del terrorisme.

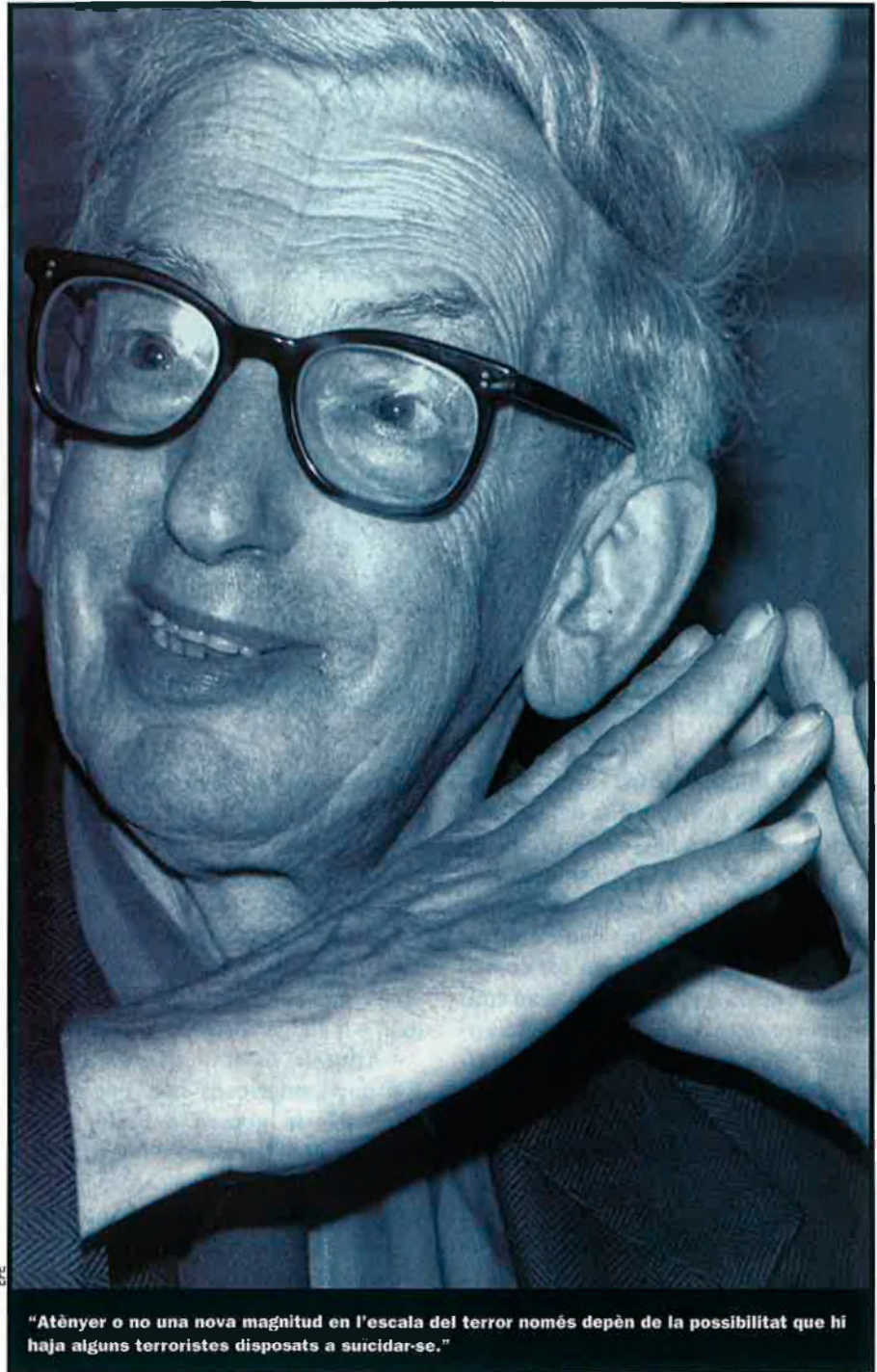
—Els atemptats han provocat que a Washington haja cristalitzat una política que es va començar a desenvolupar ja a la fi de la Guerra Freda; una política que té com a objectiu afermar els EUA com a potència dominant d'aquest món.

—Del col·lapse de la Unió Soviètica ençà, però, no creu que els EUA ja són de totes maneres l'única superpotència i autoritat global que pot controlar i reglamentar conflictes armats?

—L'única autoritat global és l'ONU, però no té gens de poder, atès que depèn d'un Consell de Seguretat, les decisions del qual sempre poden ser vetades pels EUA i altres potències. És colpidor veure com ha progressat la globalització en l'economia, la ciència, la tècnica i fins i tot en la cultura, i comprovar —ahora— com ha quedat d'endarrerida en l'àmbit de la política. I és que els estats nacionals continuen sent els únics ens políticament eficients. Aproximadament, hi ha 200 estats però només un grapat d'ells compten. I els Estats Units en són la gran potència hegemònica.

—I el president d'aquesta potència dominant ha albirat, ves per on, l'existència d'un "eix del mal". Sens dubte, els nord-americans tenen una certa tendència a emprendre croades de tipus maniqueu.

—El pensament maniqueu en blanc i negre, en bo i dolent sempre ha marcat el rerefons de la política dels Estats Units. Hi ha la locució alemanya

"Atènyer o no una nova magnitud en l'escala del terror només depèn de la possibilitat que hi haja alguns terroristes disposats a suicidar-se."

de la "primacia de la política interna", que els escau especialment, als Estats Units, amb la seua opinió pública democràtica. Als EUA, per poder portar endavant projectes de política exterior, cal primer de tot fonamentar-los amb arguments de política interior. Per tant, s'hi proclama que Amèrica està amenaçada per unes forces immorals, gairebé satàniques.

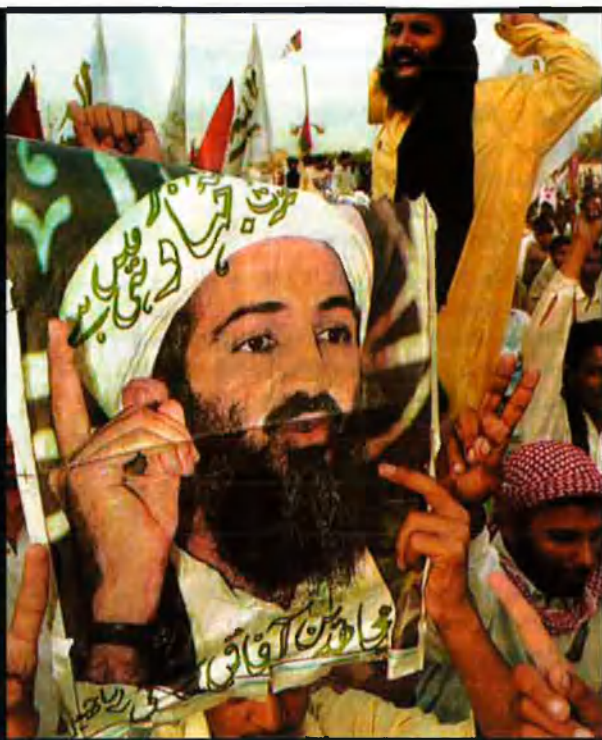
Durant la Guerra Freda era ja tot així, de manera que així torna a ser ara.

—Què en pensa, vostè, dels plans del Pentàgon, d'emprar, si ve a tomb, minibombes atòmiques, fins i tot contra la Xina i Rússia?

—Fins ara sempre s'ha partit de la idea que les armes atòmiques tan sols servien per dissuadir els altres de l'ús

Desfilada de la victòria a Nova York després de la Guerra del Golf (1991), i a l'altre costat, protestes anti-americanes al Pakistan l'any 2001. Amb els atemptats de l'11 de setembre, els EUA van viure "un trauma immens". Segons Hobbsawm, però, la situació estratègica del país no ha canviat gens ni mica.

d'armes atòmiques. La veritat és que els EUA, des de la pèrdua del seu monopoli nuclear en la Guerra Freda, no han considerat mai seriosament utilitzar-lo. Fer servir armes atòmiques amb propòsits ofensius contra altres potències nuclears o fins i tot contra països que no en posseeixen, això considere que és amoral i del tot inacceptable. Només a una potència que aspire a l'hegemonia global absoluta, se li pot acudir pensar-hi.

—Veu cap diferència entre els presidents i governs republicans i demòcrates dels EUA?

—No gaires, la veritat. L'actitud de Clinton envers l'Amèrica Llatina va ser tan imperialista com la de George W. Bush, ara, envers tot el món.

—Al domini militar i polític dels EUA, cal afegir també la puixança econòmica.

—L'economia dels EUA fa concessions força complaents perquè el país —incloent-hi el seu mercat interior— siga tan gran i, per altra banda, l'estat done suport a les empreses. El govern nord-americà exerceix una gran influència fins i tot sobre institucions internacionals, com ara el Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional.

Els únics que no es deixen pressionar tan fàcilment pels americans són els europeus.

—L'imperi romà va començar a ensorrar-se tan bon punt els romans van haver de refrenar alhora els germans, els perses i altres bàrbars. Els EUA tenen 65 grans bases militars arreu del món. Podran a la llarga controlar tot el planeta?

—Aquesta és una qüestió cabdal. Els nord-americans han pogut guanyar sols la guerra a l'Afganistan, i potser podrien vèncer en qualsevol altra guerra, tret d'una contra la Xina. No, el planeta no el poden controlar.

—L'Àsia serà el continent dels conflictes al segle XXI?

—El camp de batalla ja no es troba al bell mig d'Europa, i això és un fet, fruit fonamental de la Segona Guerra Mundial. El que hem viscut arreu del món sobretot a partir dels anys setanta del segle XX palesa un afebliment de les estructures estatals i una puixança de conflictes interns que, per la seua banda, provoquen intervencions de fora. Els Balcans i l'Afganistan en són bons exemples; hi ha força focus de conflictes en potència en una gran regió que s'estén des de l'Àfrica del Nord fins a la frontera amb la Xina.

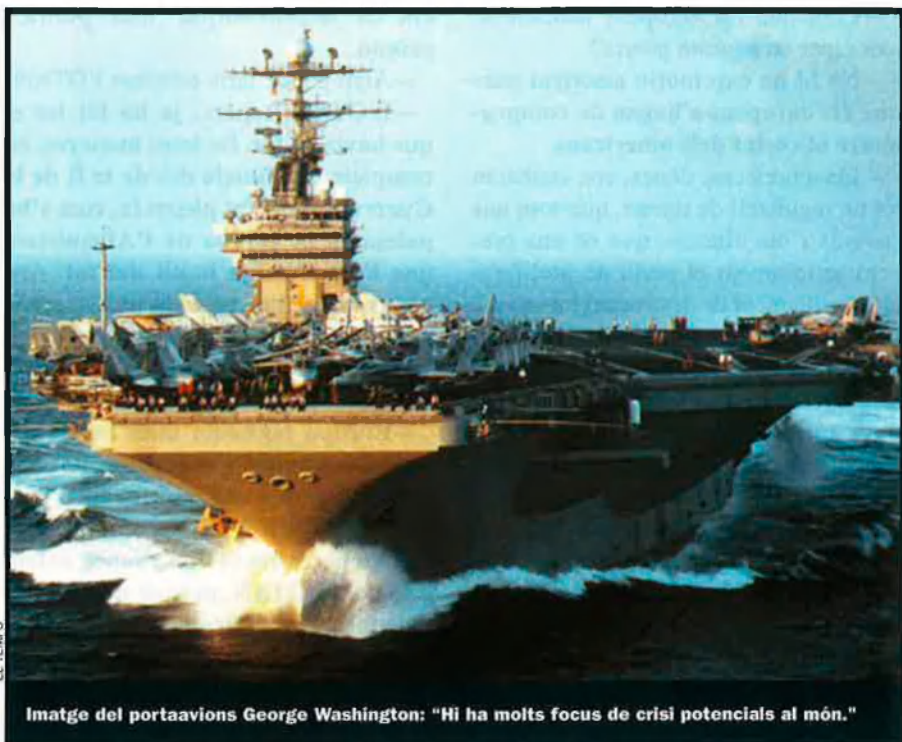
Cal, doncs, inquietar-se seriosament per l'actual política americana, atès que, com ja es palès, el govern Bush no té plans a llarg termini. La seua actuació política no fa sinó escampar cerilles ardents per tota la regió entre el Nil i la frontera amb la Xina, on ja hi ha prou material explosiu.

—Dels nord-americans es diu sovint que el seu objectiu principal és l'assegurament de les primeres matèries, sobretot del petroli.

—Mai no en tenen prou. Volen el domini del món sencer, i de fet, van dar-rere aquesta fita des de la Segona Guerra Mundial. Als països occidentals ningú no s'hi ha interessat, ja que al cap i a la fi tots feien causa comuna contra la Unió Soviètica. Tan sols els francesos han copsat sempre el considerable perill que podrien suposar els americans en altres circumstàncies.

—Amb prou feines es pot afermar un domini sobre el món sencer sense la intervenció de tropes de terra, tan se val que siga ara a l'Afganistan com a l'Iraq.

—En efecte, sense tropes de terra és impossible. Val a dir que un dels avantatges cabdals de les potències mundials del segle XIX ja no existeix. Abans, doncs, un govern legítim i po-

Imatge del portaavions George Washington: "Hi ha molts focus de crisi potencials al món."

derós podia exigir obediència civil: els Habsburg van poder fer-se els amos de Bòsnia i Hercegovina sense gaires problemes durant més de 40 anys, mentre que avui dia cal la intervenció de desenes de milers de soldats estrangers per evitar que hi ho facen miques tot a trets. Per als EUA això planteja un gran problema, perquè volen dominar el món mitjançant alta tecnologia, tot reduint-ne a mínims els efectes a Amèrica del Nord. I això és del tot impossible.

—Tot i això, ara els Estats Units volen entrar de bell nou en campanya per combatre l'“eix del mal”, contra Corea del Nord, l'Iraq i l'Iraq.

—Ara que la idea que els Estats Units es troben amenaçats per aquests tres països és ridícula. Jo n'estic ben segur, que a Washington ningú no es preocupa seriosament, de Corea del Nord, l'Iraq o l'Iraq.

—Els EUA, com a senyors del món, no només boicotegen el tractat del Clima de Kyoto, sinó també tot un seguit d'altres importants acords internacionals, com ara l'acord contra les mines de terra. Pot ser que, amb Bush, ja no hi hagi quasi esperança d'un retorn al multipolarisme?

—Els Estats Units, a causa de la seua experiència a l'hemisferi occidental, estan acostumats a la idea d'una hegemonia total. Així doncs, tenen grans esperances que podran imposar aquesta hegemonia fins a la resta del món, però aquest planeta, pense jo, és massa gran i complicat per això. La deformació o malaltia professional pròpia d'una potència mundial és la megalomania.

—Té cura aquesta malaltia?

—Els nord-americans han d'aprendre que el seu poder té els seus límits, tal com van fer els britànics al segle XIX.

—Però d'aquests també se'n deia “Rule Britannia”.

—Els capitosts de l'imperi britànic, tanmateix, eren prou intel·ligents per saber resistir la temptació de controlar el món sencer. Els Estats Units són un país de tarannà revolucionari, i per això volen que la resta del món siga com ells. El sistema americà, però, és força especial i no és exportable.

—És, en qualsevol cas, un sistema molt estable.

—La manera en què fan la separació de poders duu al curiós resultat que ningú no fa política. La política es

fa tota sola. És cert que hi ha gent amb projectes polítics, però, per durlos a terme, cal que es produeixi una situació determinada. L'exemple americà mostra que també funciona sense gent eixerida. Amèrica és idònia per ser governada per gent mediocre.

—Això com es fa?

—Jo, que ja tinc una edat, he vist tres presidents (Roosevelt, Kennedy i Nixon) que van haver de ser substituïts de sobte per vicepresidents que no havien estat triats precisament per les seues capacitats de govern. I això a l'hora de governar ni es notava.

—Malgrat la seua crítica als EUA, vostè ha escrit que aquest país representa, des de diversos punts de vista, “el bo i millor aspecte del segle XX”, el “major èxit”.

—Els Estats Units han bastit l'economia més eficient i poderosa del món i han estat els primers a crear el benestar de les masses. Potser l'aspecte més positiu és que han donat a la gent la creença que hom pot fer les coses que hom vol fer. Sí, han fet que la gent tinga confiança en si mateixa. I no han tancat mai les portes als immigrants.

—A més d'una ferma confiança en les seues possibilitats, no és cert que de la política nord-americana també formen part la incoherència i la inconstància? Els EUA van donar ajudes a Saddam Hussein enfront de l'Iraq, van fer la cort a Milosevic i van dur, amb l'ajut d'altres, els talibans al poder.

—Jo no ho anomenaria incoherència, es tracta més aviat de manca de tacte i de pensament a curt termini. S'afegeix que els EUA no són gaire entesos en política internacional. Quant de temps es mantindrà encara el seu imperi? Depèn de si troba satèl·lits que li donin suport.

—L'islamisme militant és ara l'ene- mic més perillós?

—L'islam no suposa cap perill per a l'Amèrica del Nord, perquè és un fenomen propi del Tercer Món i els EUA poden esmicolar amb bombes qualsevol país del Tercer Món. Així de senzill. Avui dia, el vertader problema de la política exterior nord-americana és Israel. Hi veiem de bell

nou la qüestió de la primacia de la política interna: l'influent grup de presió israelià dels EUA hi té un paper fonamental; aquesta camarilla va en contra de col·locar els EUA en una situació favorable envers els països àrabs, cosa que per consideracions de política energètica és d'interès nacional. Ara els EUA volen atacar l'Iraq, i Israel hi és l'únic aliat.

—Vostè oblida el primer ministre Tony Blair tot i que al Partit Laborista la qüestió ja mou un esvalot ben sorollós.

—Sí, Tony Blair, és clar. Si hi ha estat satèl·lit potencial dels EUA, aquest és sens dubte la Gran Bretanya. Això és una vertadera feblesa d'Europa: comptar entre els seus membres amb algú que sempre segur que farà el que facen els americans.

—Quina posició haurien d'adoptar els europeus davant la possibilitat d'una guerra contra l'Iraq?

—La guerra contra l'Iraq suposarà una prova decisiva.

—Creu que els europeus haurien de participar en aquesta guerra?

—No hi ha cap motiu assenyat perquè els europeus s'hagen de comprometre al costat dels americans.

—Els americans, doncs, ens etzibaran tot un reguitzell de retrets, que som uns covards i uns fluixos, que no ens prenem seriosament el perill de proliferació d'armament de destrucció massiva...

—Doncs vingà! I què? No hi ha cap perill que poguera ser anorreat amb la caiguda de Saddam. Però si Saddam fóra enderrocat, tota la regió s'esquinçaria en el caos i la guerra.

—Podria un conflicte com aquest fer miques l'amistat transatlàntica?

—Pense que, a hores d'ara, ja no té cap vàlua la idea, abans arrelada a casa nostra, que Europa ha de mantenir una relació familiar amb els EUA, una relació que brollaria de la natura de les coses. Tot això són romanalles de la Guerra Freda, però ja no n'hi ha, de Guerra Freda. Europa ja hau-

ria de desenvolupar una política pròpia.

—Això potser faria esbotzar l'OTAN.

—L'OTAN, espere, ja ha fet tot el que havia de fer. De totes maneres, no compleix cap funció des de la fi de la Guerra Freda. Tot plegat fa, com s'ha palesat a la guerra de l'Afganistan, que l'OTAN siga inútil del tot. Ara com ara, ni tan sols els nord-americans la necessiten.

—Quina mena de seguretat s'hauria d'engegar en comptes de l'OTAN?

—Europa necessita unes forces armades comunes i independents dels EUA per poder dur a terme intervencions com ara la dels Balcans. Allò que no necessita és una aliança defensiva com l'OTAN, perquè no està pas amenaçada militarment. Ja ens hauríem d'acomiadar de l'antiga idea que Europa sempre està amenaçada.

© Der Spiegel

Traducció: Joan Martínez Terrones

Premis Literaris de la XIII Nit de Sant Jordi. Perpinyà

30 d'abril de 2002
Capella de Sant Domènec
Perpinyà

Premi de periodisme escrit

EL TEMPS
Dotat amb 410 €

Bases: S, %, &, /, (

- Podran presentar-se a aquest premi reportatges inèdits, redactats en llengua catalana i sobre temes que tractin de Catalunya Nord. Els articles periodístics d'altres gèneres o formats (entrevista, etc.) no podran optar al premi EL TEMPS.
- L'extensió de les obres presentades no haurà de ser inferior als 4 fulls sencers, ni superior als 7 fulls i mig, a raó d'uns 1.800 caràcters per full. Els originals hauran de ser presentats per triplicat, amb paper de format A4, escrits per una sola cara. També es podran presentar en suport informàtic (disquet d'1,44 MB), o bé a través de correu electrònic, en format Microsoft Word i respectant igualment les dimensions esmentades.
- Els textos s'hauran de presentar sense cap firma. Les referències que permetin d'identificar l'autor o autora (nom, cognom, adreça i telèfon) hauran d'anar separades, però adjuntes a l'obra, dins d'un sobre tancat que únicament farà esment, en la part exterior, del títol de l'obra. En cas de presentar l'obra en disquet o correu electrònic, les referències sobre l'autor o autora hauran d'anar en un document a part, anomenat "Autor", inclòs en el mateix disquet o en el mateix missatge.
- Les obres hauran d'arribar necessàriament abans del 15 d'abril del 2002 a Pere Codonyan (32, carrer Pierre Semard. 66270 El Soler), o a l'adreça electrònica d'EL TEMPS, eltemps@eltemps.com.
- El jurat del premi estarà format per les següents persones: Eliseu Climent, Miquel Calvet i Miquel Payeras. Secretari del jurat, amb veu però sense vot, Pere Codonyan.
- S'anunciarà l'obra guanyadora durant el sopar anual de la Nit de Sant Jordi, el 30 d'abril de 2002 a Perpinyà, organitzat per Omnium Cultural de Catalunya Nord. L'article premiat serà publicat al setmanari EL TEMPS.

Més informació, tel. 0034 963 535 100